

СПОРТ ЯК ОБ'ЄКТ ПОЛІТИКИ СУЧАСНИХ ДЕРЖАВ

Андрій Каретін, Ольга Шиманова

Львівський державний університет фізичної культури

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сьогодні політика та спорт настільки пов'язані, що важко уявити будь-яке змагання на найвищому рівні, яке б було повністю вільне від політичного підтексту.

Мета дослідження – проаналізувати взаємозв'язок політики та спорту як одного з найбільш значущих соціальних явищ суспільства.

Методи та організація дослідження. Було використано такі методи дослідження: історичний, системний, контент-аналіз, івент-аналіз, індукція, дедукція.

Результати дослідження та їх обговорення. Одним з різновидів державної політики є політика в галузі фізичної культури і спорту. Ця політика може будуватися або на принципі повного підпорядкування цієї сфери державі, або на повному неутручанні держави у сферу фізичної культури і спорту. Тому можна говорити про дві ідеальні моделі побудови діалогу між політикою та спортом як сферами суспільного життя – інтервенціоністську і неінтервенціоністську [1, 2]. Згідно з інтервенціоністською моделлю держава диктує суб'єктам системи спорту основні правила і форми організації. При такій побудові відносин держава насамперед створює міцну законодавчу базу функціонування спорту, здійснює масштабне фінансування спортивної діяльності, контролює поведінку учасників спортивних заходів, гарантує їх безпеку, підтримує спортивну інфраструктуру, тобто є в ролі керівника, основною функцією якого є вирішення всіх організаційних питань. Така модель наочно існувала в СРСР. І навпаки, неінтервенціоністська модель передбачає проголошення державою автономності спорту як саморегульованої системи. Держава не бере активної участі в упорядкуванні відносин всередині неї. Отримавши повну незалежність, спорт не тільки не підзвітний державі, але і не є об'єктом державної підтримки. Суб'єкти спортивної діяльності не мають законодавчо закріплених прав, гарантій, привілеїв і обов'язків, що залежать від державної волі. Звичайно, такий поділ держави і спорту в сучасних політичних системах досить складно уявити, але як обґрунтування своїх позицій представники неінтервенціоністської моделі посилаються на приклад Великобританії, де управління спортом проводиться виключно недержавними інститутами [3]. Спортивна діяльність в цьому разі підпорядкована лише власним нормам, контроль над дотриманням яких є прерогативою самих спортивних організацій або спеціально створених для цього органів громадського нагляду.

Окрім того, існує ще третя модель побудови відносин між державою і спортом, яку умовно можна назвати змішаною [4]. Ця модель передбачає декілька варіантів державного втручання в спорт – залежно від того, які сегменти спортивної системи регулюються державою:

1) паритет держави і спорту. Основоположником цього підходу є Дж. Барнс, на думку якого, за державою закріплюються питання безпеки проведення спортивних заходів, правове регулювання з встановленням і реалізацією прав учасників спортивної діяльності, а також основні аспекти підприємницької діяльності у сфері спорту, включаючи оподаткування. Учасники спортивної діяльності, погоджуючись на таку державну участь, отримують можливість вимагати від держави гідного регулювання зазначених відносин.

2) учасники спортивної діяльності мають соціальні обов'язки перед державою. Представники фізичної культури і спорту зобов'язані дотримуватися чинного законодавства, виконувати легальні вимоги держави і нести відповідальність за різні види порушень. Держава може делегувати частину цих повноважень суб'єктам спортивної діяльності (наприклад, у частині встановлення і підтримання спортивної дисципліни), проте повністю вивести систему спорту

і фізичної культури з-під своєї юрисдикції не здатна через необхідність забезпечення інтересів і прав всіх громадян і організацій, задіяних у сфері спорту.

3) держава підтримує спорт, проте питання взаємодії не є визначеним і юридично закріпленим і вирішується у міру необхідності.

Взаємозв'язок спорту і політики можна прослідкувати на прикладі такого феномену людства як сучасні Олімпійські ігри, виокремивши аспекти такої взаємодії:

1) допуск країни до участі в Іграх. Наприклад, ситуація з командою Фінляндії на Іграх 1916 року;

2) політика «олімпійського бойкоту» (політичні протести-бойкоти Олімпійських ігор 1980 і 1984 рр.);

3) проблема тероризму в контексті Олімпійських ігор, пов'язана з ускладненням структури міжнародних відносин і появою акторів без суверенітету (теракт на Іграх 1972 р. у Мюнхені, вчинений палестинською організацією «Чорний вересень»);

4) політичний компонент Ігор в медійному вимірі. Медійна привабливість Олімпійських ігор пов'язана із їх масштабом, а також популярністю і доступністю спортивної тематики. Мова спорту, по суті, універсальна, а його емоційна складова зрозуміла незалежно від культурного фону або релігійних уподобань.

Висновки. На нашу думку, змішана модель взаємодії політики і спорту є найбільш досконалою, оскільки спорт не потрібно використовувати як арену політичної боротьби чи пропаганди. Проте одним з пріоритетних напрямів діяльності будь-якої держави повинен бути розвиток спорту та забезпечення належних умов проведення спортивних змагань.

Список літератури

1. Низяева Т. В. Финансирование физической культуры и спорта : автореф. дис. ... канд. эконом. наук / Т. В. Низяева – Москва, 1999. – 22 с.
2. Погосян Е. В. Формы разрешения спортивных споров : монография / Е. В. Погосян – Москва: Волтерс Клувер, 2011. – 160 с.
3. Фелопс У. Спорт как объект правового регулирования в Великобритании / У. Фелопс, А. Морали, Дж. Селл, Э. Михайлов, С. Горцунян, А. Клячин // Спорт: экономика, право, управление. – 2006. – № 3. – С. 9–16.
4. Barnes J. Sports and the law in Canada, Toronto / J. Barnes – Butterworth, 1996. – 261 p.